

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctiss. Primæ Partis Opera Historica,
Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

Ex Pavli Langii Cygnæi Monachi Bozaviensis Chronico Citicensi, sub anno
Christi M.D.XV.

urn:nbn:de:0128-1-17297

EODEM anno cum essem amore litterarum, Benedicti venerabilis Abbatis nostri cum consensu, dimissorio & licentia, Herbipoli in D. Iacobi Apostoli cœnobio, sub reuerendi & vndeunque doctissimi viri, domini Iohannis Trithemii, memorati monasterii Abbatis, ad tempus doctrina & obedientia; ipso tunc Germanicarum rerum historiis tribus voluminibus describendis operam dante, cupienteq; cura eadem suum de Scriptoribus Ecclesiasticis librum, iam olim in Spanheim, vsque ad annum Domini 1494. productum, vsque in præfens continuare tempus, viros videlicet illustres qui interim scriptitassent suis cum lucubrationibus, scriptoribus Ecclesiasticis iam antea in præfato libro conscriptis & impressis, per quamdam additionem nouam connectere: qui quatenus facilius & promptius conatum suum laudabilem perficere posset; me quem ad adminiculandum sibi rebatur idoneum misit, cum literis commendatitiis ad monasteriorum omnium, nostri tamen potissimum ordinis, fundationes, nec non virorum (vt dixi) clarorum monumenta, tota Germania ad Dei omnium scientiarum largitoris laudem, & totius Teutonice nationis eorum honorem & præconium, vnde quaque conquisita, congesta, & descripta ei deferrem. Porro prædictarum litterarum, nec non commissionum tenor talis fuit & est.

Vniuersis & singulis dominis Abbatibus, Præpositis, Prioribus, ceterisque, Ecclesiarum veltoribus Iohannes Trithemius, Abbas monasterii sancti Iacobi Herbipolensis, ordinis sancti Benedicti, cum orationibus promptam obsequendi voluntatem. Harum exhibitori litterarum, fratri Paulo Langio, monacho atq; presbytero nostri ordinis memorati, ac datus in mandatis, vt omnium monasteriorum, conuentuum, & Ecclesiarum, cuiuscumq; sint religionis, quantum fieri poterit, totam per Germaniam fundaciones, tempora, patronos, & si quos habuerint viros sanctitatis vel doctrinæ insignes, eorum tempora simul & opuscula, diligenter inquirat, conscribat, nobisque referat pro decore Annalium siue Chronicorum Germaniæ, quibus operam impendimus nostram. Quocirca vos omnes & singulos per mundi Saluatorem rogamus, vt eum ad vestra declinatem benigne admittatis, & charitatis faueatis, atq; in his quorum inquirendis gratia mittitur a nobis, illi fauorem & adiutorium impendere pro viribus non recusetis, mercedem ab illo recepturi, qui index omnium dicturus est, stantibus a dextris: Sic benedicti patris mei: quoniam cum hospes essem, suscepisti me. Scripsimus in præfato cœnobio nostro apud Herbipolim, prima die mensis Aprilis, anno Dominicæ natiuitatis 1515.

Prædictam itaque legationem sine commissionem pro virili meo sollicitus exequi semper conatus sum: tamen in perpaucis locis fuerim, partim viarum difficultate & discrimine, partim latronum prædonumque formidine, per montes & nemora, tandemque inopino ipsius Trithemii mittentis præceptorisq; mei occasu, retractus & impeditus. Nihil tamen minus, ipso adhuc viuente, aliquot vicibus ingruente hyeme collecta & conscripta cum variis diuersorum sapientum virorum epistolis & salutationibus referenda & consignanda Herbipolim redi. Et quamquam memoratum antiquitatum indagacionem permulti celebres, & grauissimi etiam, ac integerrimi laudauerint viri; fuerunt tamen è diuerso nonnulli sycophantæ & sciolæ, & (quod fecidius est) fratres religiosi, mordaces & Cynici, qui eam commissionem & inquisitionem fati impudenter taxarunt; me pro tam arduo conamine *gyronagus* & *circulatorum* vocitare non erubescerent. At si ego *gyronagus*, si *circumcellio*, quis quæso erat æquiuocus meus Apostolus Paulus, de quo Actuum 19. legitur: *Factum est, quod cum Paulus per agratis superioribus partibus veniret Ephesum, quique ab Hierusalem vsque Illyricum discurrens Christi Euangelium seminaret, licet longe alia beatioreque causa? Quid denique fuit Hieronymus, quid Rufinus, quid Heraclides, quid Petronius, Paulus, Orosius, Iulius Africanus, Seuerus Sulpitius, Cassianus, Paschalius, & similes, qui ob propriam deuotionem & aliorum ædificacionem maria transierunt, loca terræ sanctæ deuotissime perlustrauerunt? Deinde Ægyptum, Nitriam, Scythiam, Palaestinamque gyrantes exactissime Monachorum cœnobio, Anachoritarum speluncas & antra scrutantes, vitæ & conuersatione eorum ac doctrinâ religiosissime & vigilantissime explorauerunt, & plerunq; cum eis per aliquot & dies & annos commanentes, & institutionem eorundem ac mores imitantes & addiscentes, exhortationesq; singulorum annotantes, tandem ad propria repedantes; & vitæ & audita Dei pro honore & legentium profectu ac ædificacione eleganter & vtiliter conscripserunt. Qui nisi supra narrata & circuisissent loca, vitas Patrum, institutiones, collationes, exhortationes, conuersationes, & itinerarium, quod Hieronymo adscribitur, denique & quorundam, & præcipue Antonii, Hilarionis, Pachonii, Onophori, Macarii, Romani, Arsenii, Posthumii, Mariæ Ægyptiacæ, Euphrosinæ, Euphrasie, & similibus vitas & legendas, nec Monachi nec mundus ipse quidem haberet. Felix ergo terque felix illorum peragratio, laudabilis & sancta exploratio, ex quibus tantus fructus, tantaque sequuta est morum & totius sanctitatis ædificacio. Quæ ergo in me criminantur æmuli, quod in aliis laudatur, quod etiam ipsa gentilitas in Vlyssæ multis præconis extulit, quod Hieronymus gloriosus in Platone & Apollonio philosophis commendauit, quod denique idem in fœminis etiam lummis profequitur laudibus? Nota est illa diuæ Paulæ feruentissima perlustratio, qua nedom infinitas monachorum & eremitarum cellas, sed & eorundem strata, vestes, cilicia, & sudariola quondam Romanarum matronarum nobilissima propriis manibus attrectauit, venerata & osculata est. Quamvis denique fructus & profectus ex eiusmodi peragracionibus sanctorum patrum accreuerit mundo; nec ipse Tullius, neque Demosthenes sua eloquentia effari & depromere possent. Quandoquidem vt de aliis interim sileam, si nostri ordinis sancti & deuotissimi patres, Columbanus, Gallus, Chilianus, Bonifacius, Wilibrordus, Ludigerus, & pares, suis in monasteriis resedissent, quis Aulstorum, quis Gallorum, quis Francorum, Baiouariorum, Vindelcorum, Doringorum, Saxonum, Hessonum, Frisonum gentes ad Christi fidem conuertisset? Si denique nostri ordinis præstantissimi, præsertim Augustinus mellitus & iustus, Magni Gregorii Papæ discipuli; si Al-*

Trithemii

Opera
historica

cinus, si Beda, Rabanus, Strabo, Marianus, Claudius, Lampertus & similes domi mansissent: quis An-
 ghiam, Scotiam, Hybernam, fidei rudimentis prædicando imbuisset? Quis insuper in Gallia almficam
 & famatissimam illam Parisiensem Vniuersitatem instituisset? Quis potentissimum nobilemque in
 Francia Episcopatum illum Herbipolensem fundasset? Quem utique diuum Burghardum, primum
 eius ecclesiæ præfulem instituisse, sicuti & Parisiensem Academiam Alquinum, nostri ordinis patres,
 fundasse certissimum est. Quis alios complures per Europam episcopatus, quorum primi antillites,
 (utin præcedentibus sub anno Domini 978. latius probauimus) nostri ordinis fuere & frequentet pe-
 regrini, plantasset? At quid multis motor? Quæ mihi vendicare conor, quod excellentissimi viri nec
 virtute neque sanctitate assequi quauerunt? Qui denique, quando doctiores & sanctimonia clariores,
 tanto & acriores & plures semper habere obtrectatores. Nimirum cum (expertus harum rerum inquit
 Hieronymus) semper in propatulo fortitudo æmulos habeat, feriantq; fumos fulgura montes & iu-
 xta Nafonis simile dicterium:

Summa petat limor, perslent altissima venti.

Sed nunc de his satis. Sane quatenus & fructus & utilitas sæpe dictæ commissionis & perlustrationis
 meæ aliquan- &c. cetera desunt.

PVLVIS MEDICINALIS VALDE CELEBRATVS,
 EIVSDEM TRITHEMII.

PVLVREM huius Trithemii ad cerebrum, studentibus perutilem plurimi hæcenus celebrarunt
 semper. Nam haud pauci eo vsu eius peruenerunt, vt inspectores illos vrinarum, arteriarum, lin-
 guarum, rostramentorum facile negligenter. Multi ad centesimum fere annum ætatem solidam produ-
 xerunt, tantum denique adepti sunt memoriæ acumen, vt facile quosuis etiam maximos excellenter.
 Idque absque catapotis, clisteriis, pessis, vnctionibus, cataplasmatibus, elictoriis, masticatoriis, gargaris,
 iaculis, fumis, conditis, syrups, aquis, theriacaliis, & similibus.

℥. Calami aromatici,

Gentiana,

Cymini,

Sileris montani,

Anisi,

Carui,

Ameos,

Sem. petroselin,

Spica nardi, ana ʒ s.

Coralli rub.

Vnionum siue perlarum non perforatarum ʒ v.

Zingiberis albi,

Amari dulcis (Chamepyt)

Foliorum fenæ,

Tartari adusti, ana ʒ v.

Macis,

Cubebærum, ana ʒ ij.

Gariophyllorum, ʒ vij.

Fiat pulvis l. a.

*Dosis eius ʒ s. qua mane sumatur & sero, in brodio vel vino, per mensem primum; secundo mense
 mane tantum; tertio mense mane ter in heptomada, & sic deinceps continetur ad vitam. Siquidem contra mul-
 tas valet agitudines, & est probatissimus & efficax pulvis. Stomachum confortat, cerebrum purgat, oculos
 & visum seruat, memoriæ acuit, humores malos atq; superfluos in toto corpore conuenit sine periculo, lenit &
 aperit, constrictionem in pectore nauisæam pellit, nimiam pinguedinem prohibet ab epilepsia & apoplexia confer-
 nat, materiam calculi sine dolore dissoluit, & in lapidem durefcere non permittit, chyragram & podagram scia-
 ticamq; præualere non sinit.*

Hunc puluerem cum Paulus Scalichius Duci Borussia (cui tunc temporis erat à consiliis) uten-
 dum clareveller, Medici Principis prohibuerunt, ex quo enata est disputatio inter illos, in qua istius pul-
 ueris in partem vtramque scriptis dimicatum fuit, quæ disputatio extat in satyris Philofophicis i; sius
 Scalichii.

EFFI-